

Per-Erik Yngwe
Forskningspolitiska enheten
Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Jan Lagerström
jan.lagerstrom@skogsindustrierna.org
08-762 79 67
070-567 97 40

2010-10-08

Inbjudan att inkomma med synpunkter på ett svenskt inspel till nästa EU ramprogram (diarienummer: U2010/5154/F)

1. Sammanfattning

Skogsindustriernas synpunkter och förslag är att

- samverkan mellan nationella forskningsfinansiärer, näringslivet och EU:s program fortsätter och stärks
- de stora samhällsutmaningarna (Grand Challenges) görs till målsättning för satsningarna i kommande ramprogram för forskning, utveckling och innovationer
- kunskapstriangeln Forskning – Utbildning – Innovationer integreras i programmen
- genomförandet
  - o baseras på nuvarande administrativa ordning
  - o förenklingsarbetet drivs vidare
  - o teknologiplattformarna används i ökad omfattning
  - o de olika instrumenten för stöd av forskning, utveckling, utbildning och innovationer koordineras och samordnas.

2. Bakgrund

En mer uthållig resursförbrukning i samhället framstår allt mer som nödvändig. Detta gäller såväl globalt som nationellt. En sådan utveckling förutsätter en ökad användning av förnybara resurser. Skogen får i och med detta en avgörande framtidsroll. Eftersom Sverige är ett utpräglat skogsland där skogens produkter i alla tider varit en hörnsten i ekonomin, påverkas landet alldeles påtagligt av de förändrade synsätt som idag präglar samhällsutvecklingen. Landets stora skogstillgångar gör att framtidsutsikterna är goda, inte minst tack vare ett skogsbruk som successivt ändrat sina skötselåtgärder i takt med nya kunskaper och insikter. Inom ramen för detta återskapas nu naturvärden och

Föreningen Sveriges Skogsindustrier
Storgatan 19, Box 55525, 102 04 Stockholm
tel 08-762 72 60 fax 08-611 71 22
Servicebolag Arbio AB org. nr 55 60 67-2924

biologisk mångfald. Förrådet av biomassa i svenska skogar är i dag större än någonsin.

Urbaniseringen ökar människors krav på upplevelserik och hälsobringande rekreation. Skogen spelar även i detta sammanhang en ökande roll. En välskött skog innebär också stora ekologiska värden. Ett skogsbruk som säkrar tillgången på biomassa samtidigt som alla andra skogliga värden tillvaratas och utvecklas kan bli ett svenskt varumärke.

Sverige har en stark forskningstradition inom skogsnäringens område och håller världsklass inom flera områden. En fortsatt framgångsrik svensk skogsnäring är inte möjlig utan en stark forskning, som måste bli en mer aktiv del i ett innovationstänkande. Den måste söka sig nya banor mot förändrade produktionssystem och mot produkter med högt värdeinnehåll, ha ett starkt kundperspektiv och i ökad omfattning ha socio-ekonomiska inslag. Den förnybara resurs som skogen utgör kan på ett avgörande sätt medverka till att lösa de stora samhällsliga frågorna – Grand Challenges – och vara avgörande för att utveckla en ny bio-ekonomi.

Den skogsbaserade näringen i Sverige har fullt ut ställt sig bakom den av Europas skogsnäring formulerade visionen, som uttalar att Europas skogsnäring till år 2030:

- Har en nyckelroll i ett uthålligt samhälle.
- Är en konkurrenskraftig, kunskapsbaserad industri som verkar för ökad användning av förnybar skogsråvara.
- Säkerställer sitt samhällsliga bidrag inom ramen för en biobaserad, kunddriven och globalt konkurrenskraftig ekonomi i Europa.

Skogsindustrierna har tagit ett stort ansvar för att ta fram och förankra de skogliga näringarnas FoU-behov. Redan år 2004 påbörjades arbetet med att bilda en European Technology Platform, nämligen Forest-based sector Technology Platform, FTP. Som underlag för arbetet inom FTP togs en Strategic Research Agenda SRA fram. Denna har vidareutvecklats på nationell basis och i Sverige finns en National Research Agenda NRA. Den svenska NRA har tagits fram i samverkan mellan näringarna, forskarsamhället och de offentliga finansierarna och den följs kontinuerligt upp genom NRA-rådet med ledamöter från sektorn, VINNOVA, Formas, Energimyndigheten och Mistra. Se vidare www.nra-sweden.se.

En bakgrund till det europeiska engagemanget är det intresse och engagemang som resultatet av engagemanget i FP6 gav. Svenska forskargrupperingar blev då koordinatörer för flera stora projekt genom stöd från näringen och de svenska offentliga finansierarna. Detta engagemang har fortsatt in i det 7:e ramprogrammet och sektorns engagemang har varit stort i forskningen. I FTP har Sverige för närvarande ordförandeposten i High Level Group och är vice ordförande i Advisory Committee.

Samverkan genom teknologiplattformen har starkt förenklat kontakterna med EU-kommissionens olika delar och en koordinering av insatser har kunnat ske den vägen.

3. Samverkan: EU – nationella finansiärer – näringslivet

Skogsindustrierna föreslår att samverkan mellan nationella forskningsfinansiärer, näringslivet och EU:s program för forskning, utveckling, utbildning och innovationsfrämjande fortsätter och stärks.

Det finns flera motiv till varför det är angeläget för offentlig verksamhet att satsa på långsiktig, strategisk och internationellt samordnad FoU i samverkan med näringslivet:

- Attraherar FoU-investeringar
- Skapar tillväxt och sysselsättning
- Bidrar till att nå högt uppställda samhällsmål
- Utvecklar kunskap
- Skapar förutsättningar för innovationer
- Ger tillgång till globalt excellenta FoU-miljöer

4. Inriktning: målet är att möta Grand Challenges

Skogsindustrierna föreslår att möta de stora samhällsutmaningarna (Grand Challenges) görs till målsättning för satsningarna i kommande ramprogram samt för andra programsatsningar som kopplar till FoU och innovationer.

Global warming – climate change

Binda mer kol i produkter

Genom att utveckla fler material som binder kol från förnybar biomassa, kan utsläppen av växthusgaser minska. Detta är ett viktigt steg i övergången från fossil- till biobaserat samhälle. Sverige har utmärkta förutsättningar att leda utvecklingen och kunna ta fram både ersättning för fossilbaserade material och även helt nya typer av funktionella material och produkter baserade på biomassa. Flera typer av material kan utvecklas i allt större skala: byggnadsmaterial, plaster och kompositer för flera ändamål, kolfiber, kemikalier m.m. Dessutom har Sverige en tillgång i sina stora skogsbevuxna arealer som med ökat skogslager också binder kol.

Övergång från fossila till biobaserade bränslen

Sverige har dessutom goda förutsättningar att kunna växla från fossilbaserade bränslen till biobaserade. Flera initiativ till detta är redan på gång, en del är kopplade till produktion av andra produkter så att delströmmar kan utgöra bas för t.ex. drivmedel. Det är viktigt att värdeskapande åtgärder gör först och att den värdefulla råvarans sista användning är som energiprodukt.

Tightening supplies of energy, water and food

Energibesparing

Genom den höga kunskapsnivån inom processteknik i Sverige är förutsättningarna mycket goda för innovationer som ger ytterligare energibesparingar inom processindustrin. Ny teknik och nya energieffektiva produkter baserade på förnybara material kan komma att bli avgörande för att klara EU:s mål om nollenergiförbrukning i nya bostadshus.

Skapa mer energi

Mer energi kan också utvinnas från delströmmar av energirikt material från processindustri. Dessutom finns en stor potential att med forskning, utveckling och innovationer öka tillväxten och därmed öka uttaget av t.ex. skogsråvara.

Ageing societies

Högre krav på lättanvända och klimatsmarta produkter

Inom förpackningsområdet och även hygienområdet finns utmärkta förutsättningar för Sverige att utveckla smarta och lättanvändbara produkter som passar för en åldrande befolkning. Biobaserade återvinningsbara lösningar i form av nya material eller bioenergi är, liksom hygienartiklar som enbart baseras på biomassa, en framtidsvision.

Public health

Genom intelligenta förpackningar som medger nya logistiska lösningar såväl som lättare transporter (mindre energianvändning) kan mat- och medicin distribueras säkrare och bli mindre utsatt för smittspridning. Att utveckla nya materialkombinationer med större andel förnybara material kommer att kunna ge ett betydande bidrag för att möta EU:s hållbarhetsmål.

Turning Europe to an eco-efficient economy

Sammanfattningsvis kan ökat och genomtänkt utnyttjandet av en förnybar biobaserad råvara bidra till att göra Europa till en "bio economy", dvs. bio-baserad och eko-effektiv ekonomi. Detta kan göras genom att utveckla kunskaper för att göra attraktiva, effektiva och klimatsmarta lösningar.

5. Inriktning: medel i kunskapstriangeln, särskilt innovation

Skogsindustrierna föreslår att kunskapstriangeln Forskning – Utbildning – Innovationer integreras i FP8 och att därmed ramprogrammet för forskning integreras med andra relevanta program för att förstärka triangeln och skapa förutsättningar för en bio-baserad och eko-effektiv ekonomi.

Betydelsen av en väl fungerande kunskapstriangel i form av samverkan mellan utbildning, forskning och innovation, har lyfts fram av EU:s ledare sedan 2006. Det syftar på ett önskvärt samspel mellan utbildning, forskning och innovation för att skapa ett europeiskt kunskapssamhälle som klarar den globala konkurrensen. Det handlar till exempel om att modernisera universiteten. Kunskapstriangeln handlar också om att vi måste stimulera

innovation så vi kan få ut mer i form av nya produkter, processer och tjänster som genererar tillväxt och av de investeringar vi gör i forskning. En ny och förstärkt Innovationspolicy för EU är nödvändig och som

- fokuserar på innovation som syftar till att nå målen i Grand Challenges
- innebär ett nytt brett grepp på begreppet innovation
- involverar alla aktörer och alla regioner i innovationsprocessen

Forskning och innovationer behöver därför integreras bättre i FP8 än FP7 och synergier med högre utbildning tas tillvara. Detta sätt att arbeta stärker den skogsbaserade sektorns möjligheter att bidra till Europas möjligheter att möta de stora samhällsutmaningarna – Grand challenges – och att göra Europa till "bio economy".

6. Genomförande

Skogsindustrierna föreslår att genomförandet av nästa ramprogram huvudsakligen baseras på nuvarande administrativa ordning, men att förenklararbetet drivs vidare. Teknologiplattformarna bör användas i ökad omfattning för att formulera och hantera en ökande andel av EU:s medel för Forskning, utveckling och innovation. EU:s olika instrument för stöd av forskning, utveckling, utbildning och innovations bör koordineras och samordnas bättre än i dag.

Cooperation programme: Det är angeläget att minska projektanslagen och öka programanslagen. Det kan göras genom att fungerande European Technology Platforms ges större ansvar t.ex. genom joint programming och specifika PPP-lösningar. Detta förslag att ge teknologiplattformarna större betydelse i innovationsarbetet är en enkel och lätt framkomlig väg att accelerera framtagandet av innovationer. Samarbetet mellan finansiärer och avnämarna av resultaten ökar resultatens användbarhet och användning. Det ger också den extra fart till innovationsverksamheten som alla efterfrågar.

Tematiska program

Det finns goda skäl att inte bryta upp den nuvarande tematiska strukturen allt för mycket, utan även där ta tillvara den kompetens och erfarenhet som vuxit fram. Med tanke på skogsnäringsens stora betydelse för bl.a. svensk och finsk export finner vi det dock mycket märkligt att denna näring inte nämns när andra mindre viktiga som fiskeri tas upp. Vårt förslag är att strukturera och mindre detaljera de olika tematiska områdena och att "forestry" eller "forest based sector" får synlighet genom en egen rubrik.

ERA-Net ERA-Net och ERA-Net+

ERA-Net fungerar synnerligen väl för de mindre och medelstora företagen, eftersom projekten normalt är mindre och lättare att administrera med närmare företagsförankring än de stora forskningsprojekten. ERA-Net bör förstärkas med EU-finansiering och möjligheter att permanenta eller åtminstone tillsvidareförlänga satsningar (givetvis inom ramprogrammets tidsaspekter).

European Technology Platforms

Som nämnts ovan anser Skogsindustrierna att systemet med teknologiplattformar som byggts upp under det 7:e ramprogrammet bör nyttjas mer intensivt. De mest utvecklade teknologiplattformarna samlar offentliga aktörer, forskarna och den aktuella sektorns näringsgrenar. De förslag som gjorts att integrera innovation i teknologiplattformarnas verksamhet har i många fall varit att slå in öppna dörrar. Genom den nämnda konstellationen erbjuder teknologiplattformarna den naturligaste och enklaste vägen att knyta samman forskning och utveckling med innovation. I det kommande ramprogrammet bör därför teknologiplattformarna ges en mer central roll och tillföras resurser för såväl genomförande som för hantering av en ökande andel av EU:s FoUI-stöd.

Med vänlig hälsning

Jan Lagerström
Forskningsdirektör
Skogsindustrierna